

Духовні цінності українського народу

Так важко і так цікаво жити в період змін і перетворень... нам пощастило. Ми є свідками того, як наша країна виборює своє історичне право бути на карті Європи. Свідками того, як розкривається багаторічна брехня про нашу історію, культуру мову. Свідками того, як колись знецінена українськість стає ознакою честі, гідності, безпрецедентної віри. Настав період, коли бути українцем не просто модно, але й відповідально. Ще донедавна ніхто не вірив у відродження нашої країни. Мало хто вірив і в те, що говорити українською стане не примусом, а потребою кожного.

Аби змінити щось, потрібно змінитися самим, а значить не мати жодного негативу до всього українського: мови, культури, духовності.

І тут варто пригадати про духовні цінності, які є душею народу, його образом. У них акумульовано характер та ідеали народу, збереженні і примножені впродовж усього історичного розвитку національних традицій. У ціннісних пріоритетах заковано минуле народу, особливості його менталітету.

Розв'язати надскладні завдання допомагають сформовані впродовж століть ціннісні пріоритети нашого народу, завдяки яким він зберіг свою ідентичність, зміг протистояти політиці денаціоналізації в умовах чужоземного поневолення і розвинути свою національну культуру – одну з найдревніших в Європі.

Серед основних цінностей нашого народу є:

Національна державність;

Християнська віра;

Рідна мова.

Саме вони відіграють важливу роль як в національному, так і духовному відродженні України. Сьогодні нам потрібні нові знання, не спотворені імперською владою, яка століттями знецінювала наш народ, не давала права на самостійність, самодостатність, хотіла стерти не тільки з карти, але й з лиця землі. Реалії сьогодення допомагають нам подолати сформований століттями комплекс меншовартості і стати достоїнними синами своєї землі.

Нас так довго переконували в існуванні старшого брата чи сестри.

І ми звикли до того, що маємо з ним (нею) спільне коріння. А чому старшим? Коли держава Київська Русь виникла за кілька століть до появи того самого «брата». Як сказано у творі «Берестечко» Ліни Костенко:

Був Київ стольний. Русь була святою.

А московити – Русь уже не та.

У них і князя звали Калитою, –

Така страшна захланна калита!

Дрімучий світ. Ні слова, ні науки.

Все загребує, нарване, хмільне.

Орел – двоглавий. Юрій – довгорукий.

Хай Україну чаша ця мине!

Чомусь вкрадена мова, і трохи перероблена, стала зватися великоруською, а її попередниця отримала статус малоруської. Православна традиція, сформована в тій самій руській державі й освячена дніпровськими водами, у якийсь спосіб опинилася в руках зовсім неслов'янських керманічів. Дивна річ. І така проста для аналізу, але, як кажуть, позакладало.

Настав час переосмислення.

Почнемо з того, що за ментальною ознакою українці – хлібороби. Хліборобство – це особливий світогляд, сформований під впливом як дохристиянських, так і християнських традицій.

Можемо пригадати безліч прикладів з усної народної творчості, яка щонайкраще передає світоглядну складову: поки діда, доти й хліба; хліб – усьому голова. Хліб з сіллю завжди були невід'ємною складовою буття нашого народу. З ними зустрічали народжене немовля, частували гостей, а на весілля пекли особливий хліб – коровай. Різдвяна традиція ставити дідух на покутті теж повертає нас до наших хліборобських коренів.

Що ж означає хліборобська ментальність і чим відрізняє нас від кочівників, до яких, до речі, належить московити?!

А тим, що хлібороби вели осідлий спосіб життя, мали означену територію, на якій працювали протягом всього року, про що свідчить календарно-обрядова поезія, поділена на кілька циклів. Ще вони мали структурований устрій і систему цінностей, відображених у традиціях і віруваннях. Це означає, що ніхто ні до кого не ходив, ніхто ні в кого нічого не відбирав, а працювали на своїй землі і для свого народу. Роботу, зазвичай, виконували гуртом. У такий самий спосіб відзначали свята, дякували природі і Небу. Здається, що в давнину не було

високоосвічених людей, проте результати праці вражають, хоча б трипільської. Тут можна сказати як про вироби, особливості будівництва житла, так і про вміння вирощувати зернові культури.

Ментальність кочівника має інше значення і сформувалася під впливом протилежних традицій, зокрема йдеться про постійну міграцію і пошук нових земель для існування. Такий спосіб життя зумовив відсутність системи цінностей і духовної складової. Устрій кочівників не мав жодних ознак демократії, а лише деспотизм і бажання відібрати не своє.

Саме це ми і спостерігаємо нині. Навіть і країна та не має свого єдиного народу, а складається з тих, кого вдалося підкорити.

Сімейні традиції теж кардинально відрізняються. Якщо трохи зануритися в історію, то вона шокує, бо кочівничі звички далекі від християнських догматів, а більше походять на мусульманські. Якщо у нас брали шлюб, у якому дружина було другом, а молода родина мала своє обійстя, то в росіян все навпаки.

Зараз час вивчати свою історію, свою мову, свою культуру, аби знати, що теорія про «єдиний братній народ» хибна.

Ми так звикли до того, що хохол – це щось меншовартісне, зневажливе, а виявляється, що ні. Це просто дитя неба, що ще раз свідчить про обраність нашого народу.

Сьогодні хочеться сказати про святкові традиції українського народу.

Оскільки ми говорили про хліборобство, то найперше скажемо про хліб.

Україна – держава з давньою і багатою культурою хліборобства. Зерно тут почали вирощувати ще з часів неоліту – VI-IV тисячоліття до н. Е.

У 1848 році, перебуваючи в Україні, французький письменник Оноре де Бальзак у листі до пані Ширковичевої писав: «...як ви приїдете на Україну, в цей рай земний, де я закріпив уже 77 способів приготування хліба». Українське селянство вміло і ростити хліб і випікати смачні паляниці.

Хтось говорить, що любити і шанувати хліб українців навчили штучні голодомори, проте детальні етнографічні дослідження свідчать, що ми такі ошадливі не через злидні і голод, а завдяки давній високій культурі і традиційним віруванням українців.

Для українців хліб не лише матеріальна річ, це – святиня, сакральний предмет, оберіг, жертвна страва. Його цілують, ним присягають, скріплюють договір, з ним пов'язують добробут і навіть саме життя, адже слова «жити» й «жито» в українській мові мають один корінь.

Шана до хліба здавна закріпилась в українських звичаях. На покуті під образами, що є в хаті священним місцем, колись завжди лежала на столі покрита рушником паляниця. Кожен шматочок хліба з'їдали повністю, не залишаючи куснів, щоб силу не залишити. Хліб не можна викидати в сміття, навіть хлібні крихти слід зібрати у долоню і з'їсти, або ж віддати худобі чи птиці. Хліб, який не з'їли в полі, приносили додому і давали діткам як гостинчик «від зайчика». Коли випадково кусень хліба падав на підлогу, тоиселяни його піднімали і цілували, перепрошуючи. Про хліб не можна казати, що він поганий, він може бути лише невипечений, глевкий, сирий, підгорілий, зачерствілий. «Гріхом вважалося сказати «поріж хліб», хліб не різали, а краяли і казати потрібно «покрай».

Без хліба не обходиться в Україні жодна важлива подія. Традиційно на Великдень українці пекли хліб, бо те, що зараз ми бачимо в магазинах і освячуємо в церквах, має інше коріння – російське.

Моя бабуся пам'ятає, що в її дитинстві був хліб. Так, саме хліб. І тут знову повертаємось до історії, точніше то до її спотворення, замовчування і приховування важливої інформації.

Слово «паска» походить від слова «КоЛаЧа», де «КОЛА» означає «сонце», а «Ча» - «дитя», тобто «сонця дитя». У Стародавній Русі Сонце називалося «Коло» або «Кола». Великодня паска є символом обряду Паски. Відомо, що традиція висвітлювати паску і підносити його в якості частування має як християнське, так і язичницьке походження.

Історія свідчить про те, що паска символізує незриму присутність Христа, якому в середині столу залишають місце. Та й саме свято відзначаємо на честь Воскресіння Христа.

Традиція святкувати Паску з'явилася задовго до християнства, а вже в Новому Заповіті уособлює визволення від гріха і спасіння. Давайте згадаємо про Таємну вечерю і про те, що там відбувалося. Христос спілкувався з учнями і їли вони тоді хліб, який запивали вино, а ще змочували в солі. А чому ж тоді ми освячуємо куліч на свято Христового Воскресіння?

Коровай – це символ єднання, спілкування. Ураховуючи символізм Великодня, можемо говорити про те, що традицію випікати святковий хліб у вигляді коровай можна пояснити. Якщо в пошукову систему написати «traditional Easter bread», то побачимо саме коровай – великий хліб у формі сонця. Згадаємо про значення слова «паска».

Проте кожен сам повинен дійти до розуміння суто українських традицій і віднайти бажання їх відродити. Але чим швидше ми це зробимо, тим швидше не

буде потреби нас визволяти, бо, як би дивно це не звучало, але нас визволяють від самих себе, від мови, від традицій.

Оскільки заговорили про традиції українців, пов'язані з хліборобством, то згадаємо й про символ Нового року та Різдва – Дідух.

Завдяки Петру I, ми маємо традицію ставити ялинку... Давно те були і мало хто знає де та правда..а ще радянські пережитку вдаються взнаки..Повертаючись до традицій нашого народу, бачимо, що наші пращури шанували інший символ – Дідух.

Дідух – це символ роду і всього, що з ним пов'язано. Багато колосків – це єднання поколінь. Напередодні свята найстарший представник роду заносив Дідух до хати і ставив на покутті, вклонившись навсбіч.

Усе логічно: у хліборобів в символ хліборобський, а в кочівників і символ має бути інший. Я не нав'язує нікому своє бачення, своє розуміння, а лише розповідаю про ті традиції, які імперська влада викорінила, приховала і змусила нас їх забути.

Коли виникла думка, що зовсім не обов'язково вчити мову країни, на території якої ти проживаєш? А тоді, коли сформувалося інтернаціональне середовище радянського союзу. Тоді політика зросійщення, запущена багато століть тому московитською імперією, набрала обертів і фактично знищила відчуття національної самосвідомості в підлеглих їй народів. Якщо проаналізувати, то більшість країн пострадянського простору вирішувала питання мови, як ідентифікатора нації. Це цікавий досвід, який заслуговує на увагу.

Ми знаємо, що знищення українського народу за мовною ознакою, так званий лінгвоцид, розпочався понад 400 років тому. Дехто цього так і не зрозумів, хоча московія продовжує жорстоко нагадувати про те, що таки варто і мова має значення. Хтось може не погоджуватися, але зараз знову відбувається геноцид через мову.

Щодня чуємо слово мародерство, яке означає крадіжку, але досить цікавою, як на мене, є версія про «мир і дроти», тобто забирати щось у всього світу. Досить влучно про звички. Звички залишилися, та, на жаль, це та основна риса, згубної орди, яка забирає навіть собачу будку, а колись привласнила нашу історію, нашу мову, нашу культуру і нашу віру.

Упевнена, що ніхто з нас не міг подумати про приналежність відомої нам букви «ы» до української мови!? Так, це зовсім не російська буква, як і більшість усього того, що історично не належить потомкам мері. Скажіть, а чи не видається Вам дивним той факт, що православна церковна традиція сформувалася на

теренах нашої країни задовго до появи великоросів? То звідки з'явилася панівна система московської церкви? Молитва звучала давньою мовою Києво-Руської держави, а не її спотвореним діалектом. Так, нам завжди розповідали про те, що старослов'янська мова – це мова церкви, яку відчайдушно захищає московитський патріархат, бо київський давно молиться державною. Нахабно привласнили, спотворили, а тепер захищають запеклих прихильників російської брехні, усіх тих, хто поза знанням власної історії. І тут знову про брехню, історичне мародерство і спотворення всього, що несе в собі життя.

Адже будь-яка політика знищення ставить за мету приховати істинні свої кроки. Саме тому українська мова і українська культура не мали право на існування в межах жахливої імперської системи, яка поглинала, руйнувала, спотворювала.

Незважаючи на те, що наша держава вже 30 років має статус незалежної, вона не могла чи не хотіла звільнитися від важкого історичного ярма. Як наші політики, так і наш стражденний народ не визначили пріоритетних напрямів державної політики, спрямованої на звільнення від постімперських постулатів і закликів. Нині нам знову дається можливість зрозуміти чийого Батька ми діти, мовою якого народу нам говорити і якою мовою молитися! А значить мова має значення.

Переконана, що повернення до духовних цінностей нашого народу, відродження його споконвічних традицій, говоріння на рідній мові допоможе нам щонайшвидше віднайти мир у наших душах, а значить і дочекатися миру в країні.